

2.5 Goede relatie tussen honingbijen en wilde bijen

Achtergrond

Wilde bestuivers en honingbijen zijn belangrijk vanwege hun bijdrage aan de hoogstaande productie van land- en tuinbouw en aan het voortbestaan van vele wilde planten in ons landschap. Bestuivers staan voortdurend in de maatschappelijke belangstelling.

Zeker voor een land als Nederland met een grote export van groentezaden, maar ook voor de sierteelt zijn bestuivers van groot belang. Voor de biodiversiteit zijn ze essentieel voor het voortbestaan van 85% van de wilde planten en plantgemeenschappen. Met het initiatief tot het opstellen van de Nationale Bijenstrategie komt dit belang tot uiting.

De [Nationale Bijenstrategie](#) heeft als hoofddoel dat bestuivers en bestuiving in 2030 duurzaam bevorderd en behouden zijn.

Om dit doel te bereiken, zijn meetbare doelstellingen benoemd voor het bevorderen van het aantal bijensoorten en het borgen van efficiënte bestuiving. Dit doel probeert het ministerie van LNV samen met ruim 80 andere partners van de Bijenstrategie te behalen door het uitvoeren van verschillende initiatieven in heel Nederland.

Deze initiatieven richten zich onder andere op het verkrijgen van meer voedsel en nestgelegenheid voor de bestuivers (zie [Bestuivers.nl](https://bestuivers.nl) voor de initiatieven van de bijenstrategie).

Zowel wilde bijen als honingbijen zijn voor hun voedselvoorziening afhankelijk van de beschikbare hoeveelheid en diversiteit aan bloemen in het landschap. Het huidige tekort hieraan is een van de knelpunten waardoor er maatschappelijk en wetenschappelijk een discussie gaande is.

De mogelijke verdringing van wilde bijensoorten door massale plaatsing van commerciële honingbijenkasten, zoals in de Biesbosch ([Volkskrant 7 aug 2019](#)), leidt tot felle discussies en diverse Kamervragen. Het houden van honingbijen enerzijds en het behouden van wilde bijen anderzijds, vraagt om kennis en oplossingen die rekening houden met beide belangen.

De algemene consensus is dat het beschikbaar maken van meer bloemrijke natuur in het landschap een heel goede eerste maatregel is. Daarbij hangt het van de aanwezige soorten bestuivers af welke bloemen geschikt zijn.

Het is gewenst dat er meer kennis en onderbouwing komt over de draagkracht op regionaal en landschapniveau (stad, landbouw, natuur) voor bestuivers.

Vraagstuk

Binnen dit thema is de centrale vraagstelling: hoe kunnen we met betrekking tot voedselrijkdom en -beschikbaarheid op landschapsschaal komen tot een duurzame co-existentie tussen wilde bijen en honingbijen?

Onderliggende vragen hierin zijn:

- De aantallen en soorten bestuivers in relatie tot de hoeveelheid honingbijenkasten, hangt af van de totale hoeveelheid bloemen en welke soorten planten en bestuivers er lokaal aanwezig zijn. De draagkracht van een gebied verandert ook sterk over het jaar. In welke landschappen en op welke momenten is er voldoende draagkracht van een landschap voor het kunnen voeden van bestuivers en het plaatsen van kasten met honingbijen? Welke soorten en hoeveel planten zijn dan nodig voor voldoende voedsel voor honingbijen en wilde bijen om de diversiteit in aanwezige bijensoorten te behouden of te verhogen?

- Kan op gebiedsniveau handelingsperspectief geboden worden aan professionals uit de beroepspraktijk en terreinbeherende organisaties over de maatregelen die genomen moeten of kunnen worden voor een goede relatie tussen wilde bestuivers en het (aantal te) plaatsen kasten met honingbijen?

Deze vragen zijn geformuleerd om richting te geven. De vragen dienen ter inspiratie en illustratie, maar zijn niet limitatief.

Doel van het onderzoek

Het hoofddoel van het beoogde project is om via praktijkgericht onderzoek handelingsperspectieven (inzicht en maatregelen) te ontwikkelen voor praktijkpartners en/of publieke organisaties om op landschapsschaal een co-existentie van wilde bijen en honingbijen te kunnen realiseren.

Om activiteiten en resultaten te versterken is het in dit thema essentieel om aan te sluiten op bestaande kennis en lopende (onderzoeks)initiatieven met betrekking tot het inschatten van de draagkracht van een landschap voor een duurzame co-existentie tussen wilde bijen en honingbijen.

Onderzoekers hoeven niet over en weer in de consortia deel te nemen als er maar nadrukkelijk interactie is georganiseerd met andere (onderzoeks)initiatieven. Onder 'Externe bronnen aansluitend bij dit thema' staan de belangrijkste onderzoeksinitiatieven benoemd die mogelijk relevant zijn voor deze call.

Bij de beantwoording van de centrale vraag, kunnen de volgende onderwerpen relevant zijn:

- In aanvulling op de lopende onderzoeklijnen vanuit het EU honingprogramma en de Kennisimpuls Bestuivers, kan het praktijkgericht onderzoek een belangrijke rol spelen om inzicht te geven in de mogelijkheden op regionaal niveau in de praktijk.
- Inzicht krijgen in hoeverre het mogelijk is om op basis van beschikbare informatiebronnen en modellen op lokaal niveau een inschatting te maken van de mate van voedselaanbod, zoals nectar of pollen, voor het aantal honingbijen zonder daarbij het voedselaanbod voor wilde bijen te beperken. Indien relevant kunnen hierbij één of enkele natuurterreinen als case study worden gebruikt.

Specifieke wensen consortium

Er zijn geen aanvullende wensen op de standaard eisen voor een consortium zoals benoemd in paragraaf 3.4 Subsidievoorwaarden.

Externe bronnen aansluitend bij dit thema

- Ministerie van LNV visie <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-landbouw-natuur-en-voedselkwaliteit/visie-lnv>
- Nationale Bijenstrategie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/01/22/nationale-bijenstrategie-bed--breakfast-for-bees>
- EU Honingprogramma 2020-2022: <https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Onderzoeksprojecten-LNV/Expertisegebieden/kennisonline/EU-Honingprogramma.htm>
- Kennisimpuls Bestuivers: <https://www.groenegewasbescherming-bestuivers.nl/nl/ggb/Bestuivers.htm>
- Bijen@WUR: <https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Onderzoeksinstituten/plant-research/Biointeracties-Plantgezondheid/Bijen.htm>
- EIS Kenniscentrum Insecten van Naturalis: <https://www.bestuivers.nl/projecten/nationale-bijenstrategie/projecten>

